

Huvudman

Föreningen för kristen skola i
Upplands-Bro
info@kallskolan.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Källskolan F-5 i Upplands-Bro kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro att senast den **7 januari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att skolans val och saklig undervisning som vilar på vetenskaplig grund. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro ska vidta följande åtgärder

Skolans val

1. Se till att undervisningen i skolans val utgår från kursplanen i ett eller flera av de ämnen som enligt skollagen ska finnas i grundskolan och att kriterier för bedömning eller betygskriterier är kopplat till ämnet eller ämnena. Huvudmannen ska skriftligen redovisa hur detta genomförts samt redovisa planeringar, lektionsplaneringar och undervisningsmaterial eller motsvarande. (10 kap. 4 § skollagen och 9 kap. 11 § skolförordningen [2011:185]).

Saklig undervisning som vilar på vetenskaplig grund

1. Se till att undervisningen i skolans val: kristen etik utgår från ämnet religionskunskaps kursplan och syfte samt att undervisningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och saklighet och allsidighet. Huvudmannen ska skriftligen redovisa hur detta genomförts samt redovisa planeringar, lektionsplaneringar och undervisningsmaterial eller motsvarande (1 kap. 5 § skollagen,

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet
[Lgr22] avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att undervisning ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare, konfessionella inslag.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2026:4756) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2026 inlett en riktad tillsyn av Källskolan F-5 i Upplands-Bros kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Källskolan F-5 följer gällande bestämmelser om att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, skolans val, undervisning vilar på saklig och vetenskaplig grund samt konfessionella inslag.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, och rektorn, tillika huvudmannarepresentant, samt lektionsobservationer mellan den 24 april och 8 maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat lärarförteckning, ämnesplaneringar, undervisningsmaterial, skriftlig information om konfessionella inslag och rekryteringsannonser. Skolinspektionen har i augusti 2026 efterfrågat och tagit emot komplettering från huvudmannen. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Skolans val

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av scheman och timplan framgår att årskurser 4–5 har lektionspass i kristen etik. Planeringen för kristen etik är en detaljerad planering för varje skolvecka, med en beskrivning av lektionens innehåll och syfte.

Lärare och rektorn uppger i intervju att utrymmet för skolans val används för lektionspass benämnda kristen etik. I intervju med läraren som undervisar i kristen etik uppger läraren att hen inte samplanerar lektionerna med lärare i andra ämnen. Det görs vidare inga bedömningar som ligger till underlag för betygssättning av undervisning i ämnet religionskunskap, och de kunskaper som eleverna visar inom kristen etik används inte heller i bedömningen av andra, närliggande ämnen.

Läraren som leder lektionspassen i kristen etik uppger att utgångspunkten för planeringen av undervisningen i kristen etik utgår från relationer, vänskap och godhet. Innehållet styrs av den etik som finns i Sverige. Målet är att uppmuntra eleverna i etiska principer; att vara ärliga, snälla, tänka på konsekvenser, ta hand om varandra, uppmuntra varandra och visa respekt. Läraren uppger vidare att kristen etik är en fördjupning av kristendom i ämnet religionskunskap och att det är den kursplanen och läroplanen som ligger till grund för planeringen.

Rektorn uppger att skolans val inte organiserats av nuvarande rektor utan av tidigare rektor och att kristen etik har funnits på skolan under lång tid. Det har varit upp till läraren att planera innehållet i lektionspassen som rör den kristna etiken, med stöd från rektorn. Rektor har varit tydlig med läraren att lektionspasset är en fördjupning inom religion och etik. Rektor uppger att läraren blivit instruerad att utgå från ämnet religionskunskap och läroplanens allmänna delar. Rektor uppger vidare att rubriker i det centrala innehållet i religionskunskap tangerar flera områden som tas upp i kristen etik.

Huvudmannen har efter Skolinspektionens besök inkommit med "RUTIN FÖR SKOLANS VAL – KRISTEN ETIK Källskolan. Fastställd av: Huvudman/Rektor. Gäller från: 2026-06-02". Av rutinen framgår det att "undervisningen är en fördjupning inom religionskunskap och tar sin utgångspunkt i läroplanens värdegrund samt religionsämnets syfte och centrala innehåll. Kopplingen till religionskunskap sker genom att undervisningen ska bidra till eleverna förmåga att analysera religioner och livsåskådningar, reflektera över livsfrågor och identitet, resonera kring etik, moral och människovärde, förstå hur religion påverkar människors livsval och samhällen, visa respekt för människors olika övertygelser."

Rättslig reglering

Utöver de ämnen som räknas upp i 10 kap. 4 § skollagen ska det finnas skolans val. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen (10 kap. 4 § skollagen).

En skola som vill kan, inom ramen för skolans val, erbjuda mer undervisningstid inom exempelvis ämnena religionskunskap, historia eller samhällskunskap som innebär en fördjupning i till exempel kristendom, islam eller judendom. Ett exempel som omnämns i förarbetena till nya skollagen är att detta kan ske i form av bibel- eller koranstudier. Sådan undervisning måste dock ske på ett sådant sätt att undervisningen fortfarande är icke konfessionell, dvs. är fri från konfessionella inslag (prop. 2009/10:165 s. 226 f och s. 636).

Undervisningen i skolans val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen (prop. 2009/10:165, s. 987).

I timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut (9 kap. 9 § skolförordningen).

Undervisning i ett ämne inom skolans val ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna (9 kap. 11 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med skolans val. Av utredningen framgår att årskurserna 4–5 har lektionspass i kristen etik och att dessa utgör skolans val. Rektorn och läraren i kristen etik uppger att undervisningen i kristen etik är en fördjupning inom ämnet religionskunskap.

Enligt gällande författningar ska undervisningen inom skolans val, till sitt innehåll och sin inriktning, vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Undervisningen ska därmed planeras och genomföras så att den utgör undervisning inom ramen för ett ämne och att elevernas kunskaper kan bedömas utifrån styrdokumentet.

Utredningen visar att läraren som undervisar i kristen etik inte samplanerar undervisningen med lärare i andra ämnen. Vidare görs inga bedömningar eller betygsättningar av den kristna etiken, och de kunskaper som eleverna visar i kristen etik används inte i bedömningen av närliggande ämnen. Detta innebär att undervisningen inte är organiserad så att den kan kopplas till någon kursplans kunskapskrav och betygskriterier.

Huvudmannen har efter Skolinspektionens besök inkommit med en rutin för skolans val kristen etik, som börjar gälla från och med den 2 juni 2026. Rutinen innebär ett steg mot att säkerställa att skolans val följer gällande författningar. Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att undervisningen i skolans val uppfyller kraven.

Sammantaget visar utredningen att undervisningen i kristen etik inte är utformad så att den möjliggör bedömning av elevernas kunskaper utifrån kursplanen i religionskunskap. Skolenheten säkerställer därmed inte att undervisningen inom skolans val uppfyller kraven på att vara förenlig med kursplanens innehåll och bedömningskriterier. Skolinspektionen bedömer därför att skolenheten inte uppfyller författningarnas krav avseende skolans val.

Undervisningen är saklig, allsidig och bygger på vetenskaplig grund

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju att undervisningen inom naturorienterade ämnen (No) -och samhällsorienterade ämnen (So) utgår från läroplanen och läroböckerna och vilar på vetenskaplig grund. Lärare uppger vidare att vårdnadshavare har framfört kritik mot vissa läromedel. En lärare uppger "att det ibland uppstår konflikter i undervisningen när elever med stark religiös övertygelse till exempel vägrar acceptera evolutionsteorin". Läraren har då förklarat för eleverna att det inte är lärarens uppgift att bestämma vad någon ska tro, men att evolutionsteorin är den förklaring som forskningen stödjer och som kursplanen kräver att eleverna ska få kunskap om.

Rektorn uppger att det är en självklarhet att undervisningen är saklig, allsidig och vilar på vetenskaplig grund. Rektorn uppger att hon är tydlig vid anställningsintervjuer om att undervisningen inte får vara konfessionell och att skolan följer gällande läroplan och kursplaner. Rektorn uppger att hon granskar lärarnas planeringar och genomför klassrumsbesök för att följa upp undervisningen.

Skolinspektionen har tagit del av veckoplaneringen för kristen etik som läses inom ramen för skolans val av elever i årskurs 4–5. Av planeringen framgår att eleverna under vecka 19 vårterminen 2026 hade en lektion om en historisk person vid namn Eric Liddell. Av planeringen framgår att undervisningen om "Eric Liddell syftar till att ge eleverna ett konkret historiskt exempel på hur värden som trofasthet, övertygelse och ansvar

kan uttryckas i en människas liv. Genom att arbeta med en verklig person ges eleverna möjlighet att koppla etiska begrepp till praktiska handlingar. Berättelsen används som ett exempel på hur en individ kan fatta beslut utifrån sina värderingar.”

Skolinspektionen har tagit del av lektionsmaterialet för denna lektion och av det framgår följande:

Enligt Eric själv sprang han sedan de första 200 metrarna så fort han bara kunde, och de sista 200 meterna ännu snabbare, med Guds hjälp. Han vann guldmedalj och satte dessutom världsrekord med tiden 47,6 sekunder. Han tog också brons i 200 meter. Hans historia visar att tro kan vara viktigare än framgång. Eric Liddell är ihågkommen som en man med stark kristen tro, som levde sitt liv för Gud och alltid satte sin tro före karriär och framgång, men som också använde sin gåva att springa för att ära Gud.

Skolinspektionen observerar under sitt besök på skolan när årskurs 5 har lektionen om Eric Liddell. Under lektionen visar läraren en film från YouTube-kanalen The Torchlighters: *The Eric Liddell Story*. Av kanalens egen beskrivning på Youtube framgår följande:

The Torchlighters är en serie animerade program med starka värderingar och utbildande innehåll för barn i åldrarna 8–12. Varje avsnitt på 30 minuter presenterar berättelsen om en verklig hjälte från den kristna historien. Barn uppmuntras att lysa med Jesu ljus samtidigt som de lär sig om vår tros historia.

Rektorn uppger i intervju att hon inte var medveten om att materialet används i undervisningen. Av inkomna synpunkter från huvudmannen framgår följande. Efter att ha tagit del av beskrivningen av serien och granskat det aktuella filmklippet bedömer huvudmannen att det är olämpligt att använda material från en producent med ett uttalat trosförmedlande syfte i undervisningen, även om lärarens syfte i detta fall inte varit att påverka elevernas tro utan att levande göra den historiska person som undervisningen behandlade. Detta har tydliggjorts för berörd lärare och motsvarande material ska inte användas i undervisningen framöver.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Av förarbetena framgår bland annat följande. De nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt

och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. (...) Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen i 1 kap. 5 § skollagen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund (prop. 2009/10:165, s. 223 f.).

I läroplanen anges att skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem).

Enligt läroplanen har skolan i uppdrag att förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ (Lgr22 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete gällande att undervisningen är saklig, allsidig och vilar på vetenskaplig grund.

Skolinspektionen konstaterar att rektorn uppger att undervisningen på skolan är saklig, allsidig och vilar på vetenskaplig grund. Samtidigt har det i utredningen framkommit att eleverna under lektionstid i kristen etik arbetar med en text och film om en person som hette Eric Liddell. Materialet innehåller beskrivningar av hans kristna tro och hur denna påverkade hans livsval. Filmen som användes produceras av en aktör som beskriver sitt innehåll som kristet och riktat till barn.

Enligt skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Av förarbetena framgår att läraren har ansvar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund och att arbetet med att välja innehåll och metod ska präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt där fakta kritiskt granskas, prövas och sätts i sammanhang. Läroplanen anger att undervisningen ska vara saklig och allsidig och att elever inte får ensidigt påverkas till förmån för en viss åskådning. Skolan ska förmedla

beständiga kunskaper som utgör en gemensam referensram och elever ska utveckla förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden.

Skolinspektionen konstaterar att det vid undervisningen kopplat till skolans val används material som innehåller beskrivningar av kristen tro som vägledande för en persons livsval och som producerats av en aktör med ett uttalat trosförmedlande syfte. När sådant material används i undervisningen riskerar det att ge eleverna en bild av att kristen tro är normativt vägledande, vilket inte är förenligt med kravet på saklighet och allsidighet. Huvudmannens efterföljande bedömning att materialet är olämpligt förändrar inte bedömningen av hur undervisningen faktiskt genomförts.

Skolinspektionen att en lektion kopplat till skolans val ensidigt påverkat eleverna till förmån för en kristen åskådning. Att utsagorna påverkar eleverna till förmån för en kristen åskådning innebär att undervisningen varit förkunnande.

Konfessionella inslag är enligt skollagen bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dess uppdrag. Då de förkunnande inslagen i undervisningen inte har initierats av huvudmannen bedöms de enligt skollagen inte som ett konfessionellt inslag. Huvudmannen står däremot sammantaget bakom en undervisning som inte uppfyller skollagens krav på saklighet, allsidighet och vetenskaplig grund, vilket är en brist.

Huvudmannens efterföljande bedömning att materialet är olämpligt och att det inte ska användas i undervisningen framöver förändrar inte bedömningen av hur undervisningen på skolenheten faktiskt genomförs.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro verksamhet vid Källskolan F-5 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skolans val och saklig undervisning som vilar på vetenskaplig grund. Det finns därför skäl att förelägga Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning av undervisande personal på Källskolan f-5 våren 2026 samt annonser gällande behöriga ämneslärare för engelska, matematik, de naturorienterande ämnena (No), de samhällsorienterande ämnena (So), svenska samt fritidslärare med idrottsbehörighet för läsåret 2026/27. Av förteckningen framgår respektive lärares anställningsform, om läraren har lärarlegitimation samt om läraren undervisar i ämnen som läraren är behörig att undervisa i. Enligt förteckningen framgår att eleverna ges undervisning av obehöriga lärare i No, So och teknik i årskurs 3, engelska, matematik, No, So, svenska och teknik i årskurs 4, matematik, No, svenska, och teknik i årskurs 5 samt att samtliga elever undervisas av en obehörig lärare i idrott och hälsa. Rektorn uppger i intervju att skolan använder sig av klasslärarsystem.

Skolinspektionen har efter en komplettering i augusti 2026 tagit del av en förteckning av undervisande personal på Källskolan F-5 läsåret 2026/27, förteckning över lärartjänster som huvudmannen har tillsatt eller avser att tillsätta inför läsåret 2026/27 och en redogörelse av lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet. Av förteckning över lärartjänster som huvudmannen har tillsatt eller avser att tillsätta inför läsåret 2026/27 och en redogörelse av lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet framgår att huvudmannen anställt en ny lärare som är behörig att undervisa i idrott. Huvudmannen har även gjort en översyn av tjänstefördelningen vilket har gjort så att undervisningen i matematik och svenska i årskurs 4-5 samt inom No och teknik sker av en behörig lärare. Av redogörelsen av lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet framgår vilka undantagsbestämmelser som huvudmannen har tillämpat i respektive fall.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261).

Av förarbetena till bestämmelsen 2 kap. 18 § skollagen framgår att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/2010:165 s 653).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Konfessionella inslag

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Föreningen för kristen skola i Upplands-Bro har anmält till Skolinspektionen att Källskolan F-5 har konfessionell inriktning. Av skolans policy för undervisning och konfessionella inslag, rutinen för konfessionella samlingar, skriftlig information och scheman framgår att skolan genomför konfessionella inslag inom utbildningens ram i form av morgonsamlingar som kan innehålla bön, andakt, bibelläsning, kristna sånger samt vittnesbörd eller personliga trosberättelser. Morgonsamlingarna är schemalagda alla dagar mellan 08.30 och 08.40 och utgör enligt rutinen för konfessionella samlingar inte undervisning. Av rutinen framgår även att samlingarna ska ha en tydlig början och ett tydligt avslut och att personal ansvarar för att markera när samlingen börjar och när den avslutas. Efter avslutad samling ska övergången till undervisning vara tydlig för eleverna. Elever, lärare och rektorn uppger i intervju att konfessionella inslag inte förekommer vid andra tillfällen än de som anges i skolans informationsmaterial.

Vidare har Skolinspektionen ovan bedömt att undervisningen i kristen etik har innehållit inslag som varit förkunnande och därmed inte uppfyllt kravet på saklighet, allsidighet och vetenskaplig grund. Rektorn uppger att hon inte varit medveten om att materialet användes och huvudmannen uppger att materialet inte ska användas framöver. Av inlämnade synpunkter från

huvudmannen framgår att huvudmannen inte står bakom undervisningen utan att denna genomförts på eget initiativ av läraren.

Av skolans policy och den skriftliga information som skolan ger till vårdnadshavare framgår att skolan informerar elever och vårdnadshavare om den kristna profilen, om vilka konfessionella inslag som förekommer, om frivilligheten och om möjligheten till alternativ aktivitet. Informationen lämnas vid skolstart, till nya elever och vårdnadshavare samt i skolans informationsmaterial.

Av skolans policy och den skriftliga information som skolan ger till vårdnadshavare framgår att skolan informerar elever och vårdnadshavare om den kristna profilen, om vilka konfessionella inslag som förekommer, om frivilligheten och om möjligheten till alternativ aktivitet. Informationen lämnas vid skolstart, till nya elever och vårdnadshavare samt i skolans informationsmaterial.

I intervju uppger elever att de inte fått någon information eller att de inte minns om att det är frivilligt att vara med på de kristna inslagen. Eleverna berättar vidare att de inte vet om det finns alternativ till de konfessionella inslagen. Lärare och rektor uppger att eleverna informeras skriftligt och muntligt vid varje läsårs start om vilka konfessionella inslag som förekommer och att deltagandet är frivilligt. Eleverna kan ändra sitt val under läsåret genom att meddela rektor. Det har även hänt att elever har fått sitta i grupp rum bredvid klassrummet med personal om eleven ändrar sitt val utan att rektor meddelats. Rektorn uppger vidare att för tillfället är det ingen av eleverna som valt bort de kristna inslagen och därför har eleverna inte upplevt vad som praktisk händer ifall en elev gör det. Rektorn uppger vidare att elevens inställning är avgörande om eleven och vårdnadshavaren inte är överens om huruvida eleven ska delta i de konfessionella inslagen.

Av huvudmannens yttrande över tjänsteanteckningen framgår att elever ska delta i den aktivitet som de eller vårdnadshavarna har valt, antingen morgonsamlingen eller ett alternativ. Informationen om detta ges till elever och vårdnadshavare vid varje läsårsstart samt när en elev börjar på skolan.

Huvudmannen uppger att elever ska vara i skolan under den aktuella tiden och att skolan, som en del av sitt tillsynsansvar, vanligtvis kontaktar vårdnadshavare om en elev inte kommer till skolan. Om en elev inte längre vill delta i den konfessionella morgonsamlingen stäms detta av med vårdnadshavarna.

Rättslig reglering

Med konfessionell inriktning avses i skollagen inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag. Med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som

tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag (1 kap. 3 § skollagen).

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § tredje stycket skollagen).

Undervisningen vid fristående skolor ska vara icke-konfessionell (1 kap. 7 § skollagen). Om en huvudman för en fristående skola har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med vissa angivna begränsningar (1 kap. 7 a § skollagen).

I en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från det som anges i 5 § tredje stycket om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag. Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Ett konfessionellt inslag ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag (1 kap. 7 b § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen ovan framgår (prop. 2021/22:157, s. 49 53 och 115) att vid tillämpning av denna bestämmelse ska även 10 § beaktas. Enligt den bestämmelsen ska barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Barnet ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne, bland annat när det gäller deltagande i utbildning med konfessionella inslag och barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. När det gäller barns rätt att komma till tals har FN:s barnrättskommitté uttalat att det är viktigt att barnets autonomi i förhållande till vårdnadshavare respekteras och att också relativt unga barn ska ha rätt till befrielse från konfessionella inslag i skolan utan att vårdnadshavares samtycke ska krävas. Enligt FN:s barnrättskommitté har vårdnadshavarens inställning vad gäller elever som inte önskar delta i ett konfessionellt inslag begränsad betydelse. Det innebär att pedagogisk och annan personal i skolor med konfessionell inriktning enligt FN:s barnrättskommitté bör följa en elevs vilja att, eventuellt stick i stäv med en vårdnadshavares önskemål, inte medverka i konfessionella inslag under skoldagen.

Av förarbetena (prop. 2021/22:157, s. 49–51 och 114–115) framgår vidare att huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Detta kan ske på olika sätt, genom skriftlig information till vårdnadshavare och elever i förväg eller genom muntlig information. Denna bestämmelse går längre än

bestämmelsen om skriftlig information och innebär bland annat att elever som inte får skriftlig information ska få muntlig information. Det kan också innebära att muntliga förtydliganden behöver göras inför enskilda konfessionella moment, så att det inte i den praktiska situationen framstår som att det inte finns någon valfrihet. Av förarbetena framgår vidare att för att kravet på frivillighet ska kunna uppfyllas bör barnet eller eleven alltid ha rätt att utebli från det konfessionella inslaget. I förarbetena anges att det är viktigt att frivilligheten blir reell och att huvudmannen säkerställer att de elever som väljer att avstå från ett konfessionellt inslag inte exkluderas från gemenskapen eller på andra sätt drabbas av negativa konsekvenser.

Vid fristående skolor med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven (1 kap. 7 c § andra stycket skollagen).

Information enligt 7 c § ska innehålla uppgifter om vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma, vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket, och en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket (1 kap. 7 d § skollagen).

I all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad (1 kap. 10 § skollagen). Situationer där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas är bland andra deltagande i utbildning med konfessionella inslag (prop. 2009/10:165 s. 638 f.).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende hur konfessionella inslag får förekomma inom utbildningen vid en fristående skola med konfessionell inriktning.

Skolinspektionen bedömer att de konfessionella inslagen vid Källskolan F-5 är avgränsade från undervisningen på det sätt som skollagen och förarbetena förutsätter. Samlingarna genomförs vid särskilt angivna tillfällen, har en tydlig början och ett tydligt avslut och följs av en markerad övergång till undervisningen.

Vidare bedömer Skolinspektionen att huvudmannen lämnar den information som krävs om vilka konfessionella inslag som kan förekomma,

när de kan förekomma och att deltagandet är frivilligt. I intervju har elever uppgett att de inte fått kännedom eller att de inte minns om de har fått information om att de konfessionella inslagen är frivilliga. Lärare och rektorn har dock samstämmt berättat att eleverna får både skriftlig och muntlig information och när informationen getts, vilket även styrks av det skriftliga inlämnade materialet. Rektor har även lämnat en trovärdig förklaring till varför eleverna inte känner till vad som händer i praktiken om en elev inte vill delta i de konfessionella inslagen, då ingen av de nuvarande eleverna på skolan har valt bort de konfessionella inslagen. Det har inte heller framkommit annat än att elever som inte deltar erbjuds en alternativ aktivitet utan konfessionellt innehåll och att elever inte utsätts för påtryckningar att delta. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenheten uppfyller författningarnas krav gällande att huvudmannen lämnar den information som krävs om vilka konfessionella inslag som kan förekomma, när de kan förekomma och att deltagandet är frivilligt.

När det gäller de inslag som förekommit i undervisningen i kristen etik har Skolinspektionen ovan bedömt att undervisningen innehållit inslag som varit förkunnande och därmed inte uppfyllt kraven på saklighet, allsidighet och vetenskaplig grund. Av inlämnade synpunkter från huvudmannen framgår dock att huvudmannen inte står bakom undervisningen utan att den genomförts på eget initiativ av läraren. Rektor uppger att hon inte varit medveten om att materialet användes och huvudmannen uppger att materialet inte ska användas framöver. Mot denna bakgrund har det inte framkommit annat än att inslagen inte varit initierade av huvudmannen, och det går därför inte att konstatera att de utgör konfessionella inslag i skollagens mening.

Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Tonny Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Tonny Johansson

X Matilda Kaijser

Föredragande
Signerat av: Matilda Atterbom Kaijser

I ärendets slutliga handläggning har även Fanny Malmqvist medverkat.